

ROALD DAHL

SOLO

vertaald door Huberte Vriesendorp

Tiende druk, 2025

Oorspronkelijke titel: *Solo: Going Solo*

Verschenen bij Jonathan Cape Ltd., Londen

Text copyright © The Roald Dahl Story Company Limited, 1986

Roald Dahl is a registered trademark of The Roald Dahl Story Company Ltd.

Voor de Nederlandse uitgave:

© 1985-'86/2025 Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling: Huberte Vriesendorp

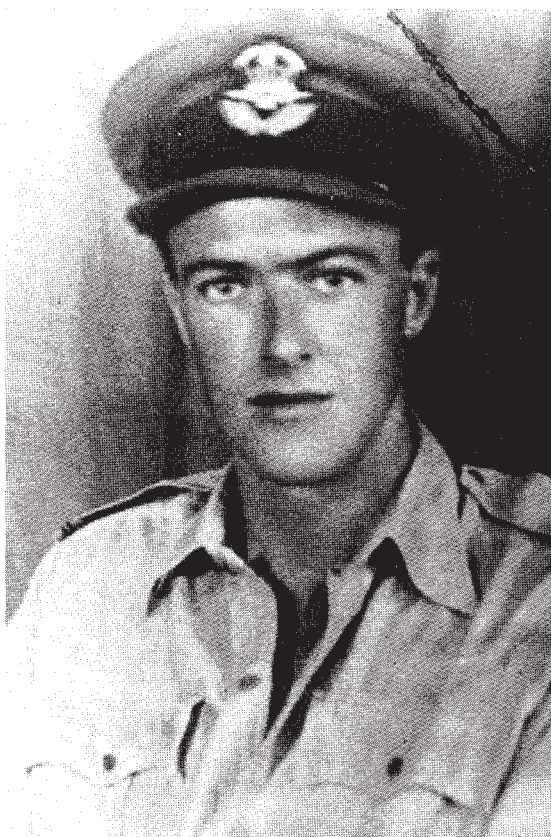
Omslag: Quentin Blake

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining niet toegestaan.

ISBN 978 90 261 7817 7

NUR 641

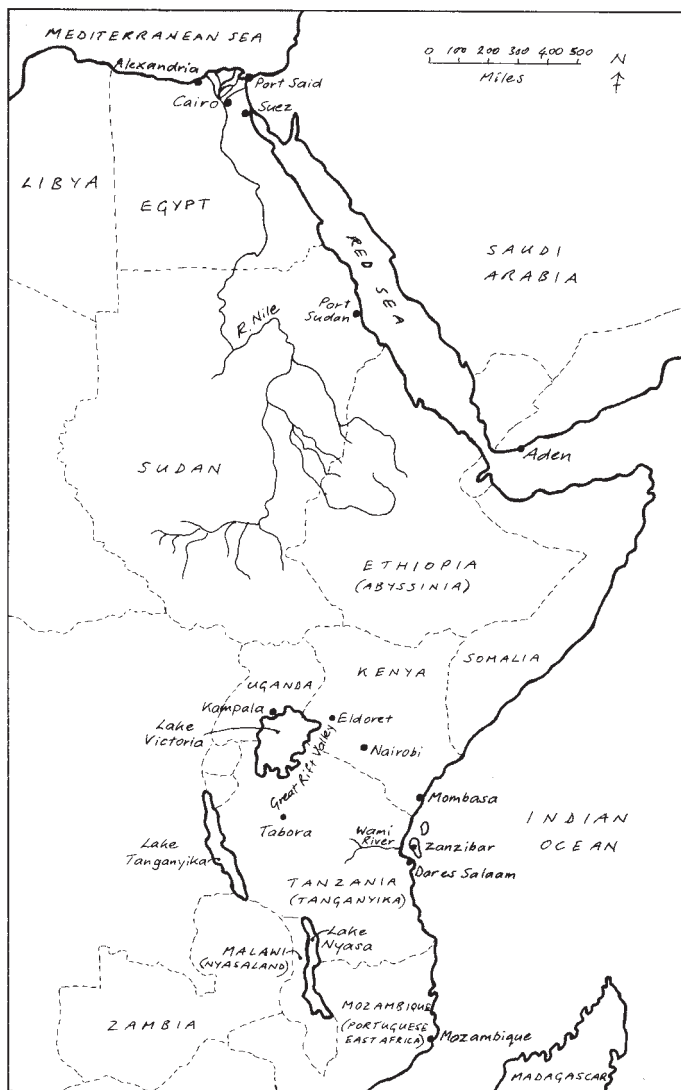
HAIFA, JUNI, 1941

Voor Sofie Magdalene Dahl
1885-1967

Een leven bestaat uit een groot aantal kleine gebeurtenissen en een klein aantal grote. Een autobiografie moet dan ook erg selectief zijn om niet saai te worden: alle onbelangrijke voorvallen in een leven schrappen en zich concentreren op gebeurtenissen die in de herinnering zijn blijven leven.

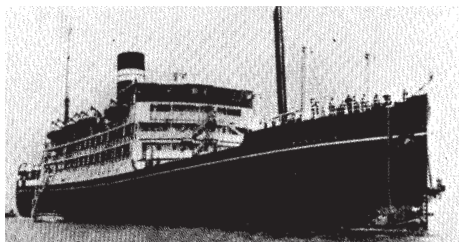
Het eerste deel van dit boek gaat verder met het vertellen van mijn eigen persoonlijke verhaal, waar mijn eerdere autobiografie, *Boy*, ophield. Ik ga op weg naar Oost-Afrika voor mijn eerste baan. Maar omdat elke baan, ook al is het een baan in Afrika, niet aldoor even boeiend is, heb ik geprobeerd zo selectief mogelijk te zijn. Ik heb alleen geschreven over die momenten die ik het onthouden waard vind.

In het tweede deel van het boek, dat gaat over de tijd dat ik bij de Engelse Luchtmacht, de RAF, vloog tijdens de Tweede Wereldoorlog, was selecteren of weglaten niet nodig omdat ieder ogenblik, voor mij tenminste, volslagen fascinerend was.

East Africa

OOST-AFRIKA

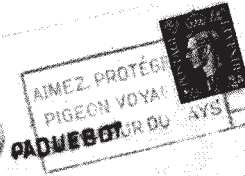

De reis naar Oost-Afrika

De boot die mij in de herfst van 1938 van Engeland naar Afrika bracht, heette de ss Mantola. Het was een vervelende oude schuit van 9.000 ton met één enkele hoge pijp en een trillende machine die in de eetzaal de theekopjes deed rinkelen op de schoteltjes.

De reis van de haven van Londen naar Mombasa zou twee weken duren. Onderweg zouden we Marseille, Malta, Port Said, Suez, Port Soedan en Aden aandoen. Tegenwoordig kun je in een paar uur naar Mombasa vliegen zonder ergens te stoppen, er is niets sprookjesachtigs meer aan. Maar in 1938 was zo'n reis vol onderbrekingen en was Oost-Afrika ver van huis, vooral als in je contract met de Shell stond dat je daar drie jaar achter elkaar zou moeten blijven. Ik was tweeëntwintig toen ik wegging. Ik zou vijfentwintig zijn voor ik mijn familie weer terugzag.

Wat ik me nog heel duidelijk herinner van de reis, is het merkwaardige gedrag van mijn medepassagiers. Ik had nooit eerder dat eigenaardige type Engelsman van een imperiumbouwer ontmoet, zo iemand die zijn hele leven in verre uithoeken van het Engelse grondgebied werkt. Je moet niet vergeten dat in de jaren dertig het Engelse imperium nog steeds een echt Engels Wereldrijk was. De mannen en vrouwen die dat rijk in stand hielden, vormden een soort mensenras dat jullie nooit hebben ontmoet en nu ook nooit meer zullen ontmoeten. Ik vind dat

Mrs. S. Bell.
 Ashwood.
 Exley.

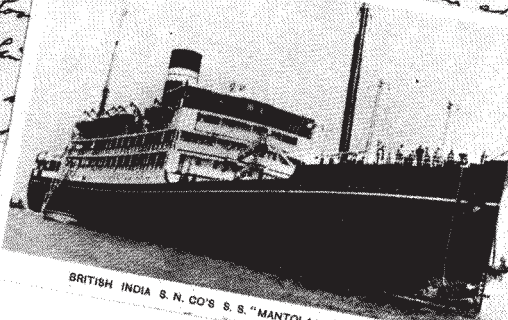

Har
 EA

S. Mantola
 Saturday morning

Dear Anne

We've had a marvellous journey.
 Fairly calm in the Bay of Biscay (at least I
 wasn't sick) Then as soon as we came
 to the Spanish coast the sea came out,
 and it has stayed out ever since. We
 passed Gibraltar yesterday evening at 1
 o'clock.

BRITISH INDIA S.N. CO'S S.S. "MANTOLA" 9,065 TONS GROSS

ik geluk heb gehad een glimp te mogen opvangen van deze zeldzame mensensoort, toen het nog vrij de wouden en heuvels van de aarde doorkruiste, want vandaag de dag is het volledig uitgestorven. Engelser dan de Engelsen, Schotser dan de Schotten, waren zij het krankzinnigste stel mensen dat ik ooit zal tegenkomen. Om te beginnen spraken zij een geheel eigen taal. Als ze in Oost-Afrika werkten, waren hun zinnen doorspekt met Swahili-woorden en als ze in India woonden, klonken er allerlei vreemde dialecten. Daar kwam nog bij dat er een hele vocabulaire van veelgebruikte woorden was, die door al deze mensen werd gebruikt. Een borrel 's avonds werd bijvoorbeeld altijd een *sundowner*, een zonsonderganger, genoemd. Een borrel op een andere tijd heette een *chota peg*. Je eigen vrouw was de *memsahib*. Ergens naar kijken was een *shufti* nemen. Interessant is dat daar het woord vandaan komt dat bij de RAF in het Midden-Oosten werd gebruikt voor een verkenningssvliegtuig, een *shufti kite*. Iets van slechte kwaliteit was *shenzi*. Het avondeten was *tiffin*. Enzovoort, enzovoort. Met het jargon van de imperiumbouwers had je een heel woordenboek kunnen vullen. Alles bij elkaar was het nogal fantastisch voor mij, een conventionele jongeman uit de buitenwijken, om zomaar terecht te komen tussen deze meute van pezige, gebruinde knaagdieren en hun slimme, bottige kleine wijfjes. Wat ik het leukst aan ze vond, was hun excentrieke gedrag.

Het schijnt zo te zijn dat wanneer Engelsen jarenlang in een slecht, zweterig klimaat tussen buitenlanders wonen, ze hun geestelijk evenwicht alleen maar weten te handhaven door een beetje vreemd te worden. Ze krijgen allerlei bizarre gewoonten, die thuis nooit door de beugel hadden gekund, maar in het verre Afrika of Ceylon, India of Maleisië konden ze doen waar ze zin in hadden. Op de ss Mantola had zo ongeveer iedereen wel op zijn of haar eigen manier een tik van de molen gekregen. Voor mij was het net alsof gedurende de hele reis een soort toneelstuk voor me werd opgevoerd. Ik zal jullie over een paar van de toneelspelers vertellen.

Ik deelde mijn hut met de bedrijfsleider van een katoenfabriek in de Punjab, die U.N. Savory heette. Ik kon zijn initialen bijna niet geloven toen ik ze voor het eerst op zijn hutkoffer zag staan. (Unsavory betekent onsmakelijk.) Ik had de bovenste kooi. Vanaf mijn kussen kon ik dan ook door de patrijspoort uitkijken over het dek met de reddingsboten en de oceaan erachter. Op onze vierde ochtend op zee werd ik toevallig vroeg wakker. Ik lag in mijn kooi door de patrijspoort naar buiten te kijken en te luisteren naar het zachte gesnurk van U.N. Savory, die recht onder me lag. Plotseling flitste een spiernaakte man, zo naakt als een aap in het oerwoud, langs de patrijspoort en verdween! Hij was in doodse stilte gekomen en gegaan en ik lag me daar af te vragen of ik een spook of een visioen of misschien wel een naakte geestverschijning had gezien.

Een minuut of twee later kwam de naakte man weer voorbij!

Dit keer schoot ik overeind. Ik wilde dit vijgenbladloze spook van de zonsopgang weleens wat beter bekijken, dus kroop ik naar het voeteneinde van mijn bed en stak mijn hoofd door de patrijspoort. Het dek was geheel verlaten. De Middellandse Zee was kalm en melkblauw en een stralend gele zon kwam net op aan de horizon. Het dek was zo stil en leeg dat ik me serieus afvroeg of ik niet toch misschien een echte geestverschijning had gezien. Misschien de geest van een passagier die op een vorige reis overboord was geslagen en nu het eeuwige leven doorbracht met over de golven rondrennen en weer op zijn verdwenen schip klauteren.

Plotseling zag ik vanuit mijn ronde raampje iets bewegen aan de andere kant van het dek. Toen verscheen een bloot lichaam. Maar dit was geen geest. Het was maar al te stevig vlees. De man bewoog zich met een flinke vaart over het dek tussen de reddingsboten en de ventilatorpijpen door en kwam zonder enig geluid te maken op mij af galopperen. Hij was gedrongen en stevig en had een beetje een buikje. Hij droeg een grote zwarte snor op zijn gezicht. Toen hij een meter of

twintig van me af was, zag hij mijn bespottelijke hoofd uit de patrijspoort steken. Hij wuifde me toe met een behaarde arm en riep: 'Kom op, jongeman! Kom ook een eindje meelopen! Haal een beetje frisse zeelucht in je longen! Houd jezelf in vorm. Schud de slapte van je af!'

Alleen aan zijn snor herkende ik hem als majoor Griffith, een man die me de avond tevoren nog had verteld dat hij zesendertig jaar in India had doorgebracht en nu weer op de terugreis was naar Allahabad na zijn gebruikelijke verlof.

Ik glimlachte de majoor zwakjes toe toen hij voorbij draafde maar ik trok mijn hoofd niet terug. Ik wilde hem nog eens zien. Er zat iets bewonderenswaardigs in de manier waarop hij, zomaar zonder kleren aan, het dek rond en rond galoppeerde, iets geweldig onschuldigs, ongegeneerds, vrolijks en vriendelijks. En daar lag ik, een hoopje jeugdige gêne, hem door de patrijspoort aan te gapen en sterk af te keuren wat hij daar deed. Maar ik benijdde hem ook. Eigenlijk was ik jaloers op zijn houding van wie-doet-me-wat. Ik wenste hartstochtelijk dat ik ook het lef had naar buiten te gaan en hetzelfde te doen. Ik wilde net zo zijn als hij. Ik verlangde ernaar mijn pyjama uit te kunnen gooien en in mijn blootje het dek rond te springen, het kan me niet schelen wie het ziet. Maar ik had het nog in geen miljoen jaar kunnen doen. Ik wachtte tot hij weer voorbij zou komen.

En daar was hij! Ik kon hem al van ver zien aankomen, de dappere galopperende majoor, die zich van niemand iets aantrok. Meteen besloot ik dit keer iets nonchalants tegen hem te zeggen om hem te laten zien dat ik er helemaal bijhoorde en dat zijn bloothed me niet eens was opgevallen.

Maar wacht eens even... Wat was dat?... Hij had iemand bij zich!... Dit keer draafde er nog een kerel met hem mee!... En al even naakt als de majoor!... Wat was er in vredesnaam aan de hand met dit schip?... Stonden alle mannelijke passagiers soms voor dag en dauw op om het dek rond te sjezen zonder kleren aan?... Was dit misschien een

imperiumbouwers bodybuilders ritueel, dat ik niet kende?... Het tweetal kwam steeds dichterbij... Grote hemel, de tweede leek wel een vrouw!... Het wás een vrouw!... Een naakte vrouw, net zo naakt van onderen als de Venus van Milo... Maar daarbij hield de vergelijking op, want ik kon nu zien dat dit bottige withuidige figuurtje niemand anders was dan mevrouw Griffith in eigen persoon... Ik verstijfde in mijn patrijspoort. Mijn ogen zaten vastgekleefd aan deze blote menselijke vogelverschrikker, die daar zo fier naast haar blote echtgenoot draafde met gebogen ellebogen en opgeheven hoofd alsof ze zei: zijn wij geen prima paar, wij tweeën, en is hij geen knappe kerel, mijn echtgenoot, de majoor?

‘Kom op, jij daar!’ riep de majoor me toe. ‘Als de kleine memsahib het kan dan kan jij het ook! Vijftig keer het dek rond is maar zes kilometer!’

‘Mooi weer vandaag,’ mompelde ik toen ze voorbij galoppeerden. ‘Mooie dag.’

Een paar uur later zat ik tegenover de majoor en zijn kleine memsahib aan het ontbijt in de eetzaal. De wetenschap dat ik nog pasgeleden dezelfde kleine memsahib spiernaakt had gezien, deed ijskoude rillingen langs mijn ruggengraat lopen. Ik hield mijn hoofd naar beneden en deed net alsof ze er niet waren.

‘Hallo!’ zei de majoor plotseling. ‘Ben jij niet de jongeman die vanmorgen zijn hoofd uit de patrijspoort stak?’

‘Wie, ik?’ mompelde ik met mijn neus in de cornflakes.

‘Ja jij!’ riep de majoor triomfantelijk. ‘Ik vergeet nooit een gezicht!’

‘Ik... ik wilde alleen een luchtje scheppen,’ stamelde ik.

‘Jij wilde heel wat meer dan dat!’ riep de majoor grijnzend. ‘Jij wilde de memsahib eens goed bekijken. Dat wilde je!’

De hele tafel van acht personen viel plotseling stil en keek naar mij. Ik voelde dat mijn wangen begonnen te gloeien.

‘Nou, ik kan het je niet kwalijk nemen,’ ging de majoor verder.